

Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk

nr. 9, jaargang 9, september 2009

Uitgave: 8 PSO's en NvD. Redactie: Wim Keizer, tel. 023 – 5546387, e-mail wkeizer@soobbozh.nl

---

Van de redactie

Nog een paar dagen te gaan en dan moeten instellingen die aantoonbaar relevante kennis en kunde hebben op het gebied van bibliotheekwerk en bibliotheekinnovatie hun subsidieaanvragen bij OCW hebben ingediend. De uiterste inleverdatum is 15 september. De subsidieregeling, waar ca. € 7,5 miljoen van € 19 miljoen aan vernieuwingsgeld mee gemoeid is, heeft in het bibliotheekveld, waaruit OCW veel denkkraft verwacht, tot zeer gemengde gevoelens geleid. Aan de ene kant afschuw, afkeuring en passiviteit. Was dat nu de bedoeling van de centrale inzet van de OCW-gelden, is dat nu de vertaling van het rapport-Calf? Aan de andere kant koortsachtige activiteiten om met baanbrekende initiatieven mee te dingen naar gelden uit deze SuperInnovatieStimulans. Het grote gevaar is dat er weer tal van digitale, web 2.0-achtige leukigheden en noviteiten opduiken, waar niemand op zit te wachten. Aan de andere kant komen er misschien goudklompjes boven de grond waar werkelijk helemaal niemand nog eerder aan gedacht heeft. Hoe dan ook, in december weten we meer. OCW streeft er naar, conform de regeling, de toekenningen uiterlijk 1 december 2009 rond te hebben. Ondertussen werkt de Projectgroep Bibliotheekinnovatie verder met het opdrachten-deel van de innovatiegelden. Meer erover in deze Nieuwsbrief.

Wim Keizer,
8 september 2009

Voorlichting bij OCW: Warme belangstelling voor projecten die tot besparingen leiden

Projecten die zullen leiden tot besparingen, bijvoorbeeld door bedrijfsprocessen efficiënter te maken, kunnen rekenen op warme belangstelling van de Projectgroep Bibliotheekinnovatie. Dat zei **Bart Drenth**, pro-

grammamanager van de Projectgroep, op 26 augustus tijdens een door OCW georganiseerde voorlichtingsbijeenkomst over de Subsidieregeling Bibliotheekinnovatie (waar ca. € 7,5 miljoen van de € 19 miljoen OCW-innovatiegeld mee gemoeid is). Bart adviseerde met grote klem geen projecten te verzinnen die voortdurend grote exploitatiekosten met zich mee zullen brengen. Hij benadrukte dat er voor de exploitatie van digitale diensten en producten niet voortdurend extra gelden zullen zijn. Dat laatste werd ook naar voren gebracht door **Theo Bijvoet** (hoofd Letteren en Bibliotheken OCW): in de OCW-begroting 2010 zit de € 19 miljoen aan innovatiegeld nog opgenomen. Echte zekerheid over 2010 is er pas na de Kamerbehandeling in november. Maar over 2011 en volgende jaren durfde Theo geen enkele uitspraak te doen, behalve dat het kabinet, zoals iedereen weet, zorgen heeft.

Helder en minder helder

In zijn inleidende verhaal legde Theo het verschil uit tussen opdrachten en subsidies. De Projectgroep geeft opdrachten over zaken waar zij al een helder idee over heeft. Over onderwerpen waar nog niet zulke heldere ideeën over bestaan gaat de subsidieregeling; daar ligt alles meer open. Theo: "Het voordeel is dat daardoor de kennis en kunde van het veld kunnen worden ingezet." Hij zei verder dat er serieus naar gestreefd wordt uiterlijk 1 december 2009 de toekenningen te doen. Daar komt nog bij dat minister **Plasterk** de Tweede Kamer beloofd heeft aan het eind van het jaar een voortgangsbrief te zenden, waarin ook wordt gemeld hoe het gaat met het Bibliotheekcharter en de ontvlechting van de VOB.

Meerjarige projecten

Ton Brandenburg (Zeeuwse Bibliotheek, lid geweest commissie-Calf) wilde graag weten hoe het gaat na 2009, daar de subsidieregeling alleen op 2009 is gericht. "Kunnen organisaties ook meerjarige projecten indienen en hoe wordt het dan ingericht?"

Waarop Theo antwoordde niet te kunnen zeggen of het geld er in 2011 nog is, aangezien het kabinet zorgen heeft. Aanvragers moeten dus uitgaan van de budgetten die dit jaar en (naar verwachting) in 2010 beschikbaar zijn. Theo gaf ook aan dat de in de regeling genoemd budgetten niet hard gekoppeld zijn aan de desbetreffende programmalijn. Er kan geschoven worden. (De regeling gaat uit van: € 400.000 voor programmalijn 1, infrastructuur, ca. € 4,3 miljoen voor programmalijn 2, digitale diensten en producten, en ca. € 2,9 miljoen voor programmalijn 3, innovatie van collectiebeleid).

Externe partij

Angelique van Betten (Vereniging Samenwerkende Gelderse Bibliotheken) wilde weten of er ook samengewerkt mag worden met een externe partij. Theo antwoordde dat dit mag, maar dat er wel één brievenbus moet zijn "Die wordt afgerekend in alle opzichten." (Gelach). Bart: "Je maakt het wel erg aantrekkelijk om aanvragen te doen."

Overlappen

Bram Rietveld (Stadsbibliotheek Haarlem) vroeg wat er gebeurt als aanvragen elkaar overlappen. Bart antwoordde dat dan gekozen zal worden voor het project dat het beste aan de criteria voldoet (herhaalbaar, opschaalbaar, kosteneffectief). Dat leidde tot de vraag van Angelique van Betten of de Projectgroep na de indiening ook projecten bij elkaar kan brengen (als ze elkaar kunnen versterken). Bart zei dat dit moeilijk zal zijn. Wat wel gedaan kan worden is per projectaanvraag vragen om inhoudelijke verduidelijking.

Geen inzicht in opdrachten

Hans van Prooijen (Biblionet Drenthe) en **Marc Jacobs** (ambtenaar provincie Noord-Holland) wilden graag weten welke opdrachten er verstrekt zijn. Bart antwoordde dat er al verschillende opdrachten zijn gegeven, waaronder diverse onderzoeken. Voor bedragen boven € 206.000 moeten opdrachten Europees worden aanbesteed. Daar geldt een procedure voor die ongeveer drie maanden duurt. De opdrachten staan los van de subsidieregeling. Bart zei dat de opdrachten die Europees moeten worden aanbesteed openbaar gemaakt worden, maar de andere niet. Daar zijn verschillende offerte-aanvragen voor gedaan. Marc Jacobs vroeg of PSO's geen opdrachten kunnen krijgen, hij

dacht dat die er wel in geïnteresseerd zullen zijn. Bart zei dat het iedere partij vrij staat zich bij de Projectgroep te melden en dat dit al in ruime mate gebeurt. "Daar profiteren wij in hoge mate van."

"Andere werkwijze"

Bart meldde dat er een vraag was binnengekomen of projecten "die een andere werkwijze beogen" ook kunnen. Dat kan alleen als er een direct verband is met de digitale bibliotheek, anders niet.

Bestaande diensten/producten

Hans van Prooijen vroeg of er ook aanvragen mogelijk zijn voor bestaande onderwerpen die nog geëvalueerd worden, zoals De Glds of Schoolbieb. Theo zei dat daar apart met de VOB over gepraat wordt. Bart antwoordde dat een aanvraag indienen altijd kan, maar dat de nog komende evaluatie wel betekent dat er beperkingen kunnen zijn. Hij verklaarde dat vooral onderwerpen die met mediawijsheid te maken hebben op warme belangstelling van de Projectgroep kunnen rekenen.

Visie; grote projecten

Duco van Minnen (Biblioservice Gelderland) zei er van uit te gaan dat projectaanvragen moeten bijdragen aan de visie van de Projectgroep op de digitale bibliotheek. Hij zou nog wel wat duidelijker willen hebben wat die visie precies is. Theo Bijvoet verwees naar de voortgangsrapportage van 11 juni. Duco zei toch wat aanwijzingen te missen, hij vond het allemaal te open. "Ik ben weer bang voor misschien niet helemaal duizend bloemen, maar dan toch weer veel kleine projecten."

Bart antwoordde dat het zeker niet de bedoeling is dat er weer allerlei kleine projecten worden gehonoreerd. "Geen leuke ideetjes, maar projecten die herhaalbaar en opschaalbaar zijn. Ik ben erg voor regie. Er is wel een verschil tussen de opdrachten en de subsidieregeling. Bij de regeling wordt ook de denkkraft van de partijen in het veld ingeschakeld. Maar als die denkkraft te beperkt is, maakt een aanvraag minder kans." Wat tot de vraag leidde of er ook geschoven kan worden tussen subsidies en opdrachten. Kan er meer geld naar opdrachten als er onvoldoende zinnige subsidieaanvragen komen? Theo antwoordde dat dit niet kan, de bedragen voor subsidies en opdrachten zijn hard.

Een vraag was ook of het een eis is dat projecten, als er straks geen OCW-geld meer voor is, betaalbaar zijn voor de branche. Bart zei dat er zicht op moet zijn dat ze betaalbaar zijn. "Er moet een redelijke aanneembaarheid zijn dat het betaald kan blijven worden."

Implementatie 2010

Mark Deckers (OBD) zei er van uit te gaan dat er voor de gelden van 2010 niet opnieuw allerlei nieuwe projecten worden aangevraagd, maar dat het dan vooral zal gaan om implementatie (en herhaalbaar plus opschaalbaar maken) van projecten die in 2009 zijn aangevraagd. Bart zei dat de Projectgroep daar inderdaad in geïnteresseerd is. Waarop hij kwam met zijn in de aanhef gemelde woorden over warme belangstelling voor projecten die bedrijfsprocessen efficiënter kunnen maken. En dat die warme belangstelling ook geldt als bij een projectaanvraag meteen al aangegeven is hoe de implementatie kan plaatsvinden.

Ambitie

Ton Brandenburg zei nogmaals dat dingen niet in een jaar klaar kunnen zijn. Er zal verder moeten worden gekeken, ook al om kapitaalvernietiging te voorkomen. Theo gaf hem gelijk en riep op voorbij 2010 te denken. "Het is een slecht signaal naar de politiek als er te weinig ambitie blijkt uit de aanvragen. Help ons daarbij."

Eigen geld erbij

Een vraag was nog of een aanvraag meer kans maakt als de aanvrager er eigen geld bij legt. Bart: "Als er een goed exploitatiemodel, met geld van de eigen instelling erbij, in de aanvraag zit, is het project meer herhaalbaar. Dus is er meer kans op honorering."

Disclaimer

Rest nog te melden dat **Marjan Hammersma**, directeur Media, Letteren en Bibliotheken, lid van de Regiegroep Bibliotheekinnovatie en het Opdrachtgeversoverleg Ontvlechting VOB, aan het begin van de bijeenkomst (waar overigens veel zzp-ers en ambtenaren bij aanwezig waren) zei dat er aan de antwoorden geen rechten ontleend kunnen worden.

Kritische vrienden 28 augustus **"Vellinga heeft een punt", maar "digitale bibliotheek" kan ook kosten besparen**

Hans van Velzen (directeur OBA) vindt dat er een kern van waarheid zit in de brief die **Rob Vellinga** (Bibliotheek Voorschoten-Wassenaar) aan **Hans Dijkstal** heeft gestuurd (gepubliceerd in de vorige Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk). "Door de centrale inzet van het OCW-geld loop ik 3 ton mis, dus Rob Vellinga heeft wel een punt." Hans zei, toen er gepraat werd over een project als de uitrolbaarheid van Biebsearch, het alleen maar een goed project te vinden als het effect heel duidelijk is dat ook de OBA het kan gebruiken. "Ik herhaal nog maar eens: doe een paar grote projecten op die manier, kijk vooral naar het effect." De brief van Vellinga kwam 28 augustus ter sprake toen voor de tweede keer kritische vrienden in de OBA bijeenkwamen met leden van de Projectgroep Bibliotheekinnovatie. Overigens voor het merendeel andere kritische vrienden dan de eerste keer.

Reactie?

Jan Klerk (Stadsbibliotheek Haarlem) wilde weten of de Projectgroep een officiële reactie geeft op de brief van Rob Vellinga. Ochtendvoorzitter **Michiel Laan** (projectcoördinator innovatie van collectiebeleid) antwoordde dat de brief niet aan de Projectgroep was gericht en dat er dus van die kant geen reactie komt. Hij had wel vernomen dat er informeel contact is geweest tussen het ministerie van OCW en Rob. **Joep van Dijk** (Bibliotheek Breda) dacht dat Rob niet de enige is die sceptisch is over de digitale bibliotheek.

Begrijpelijk

Peter van Eijk (projectcoördinator digitale diensten en producten) vond de reactie van Rob Vellinga begrijpelijk. "Hij pleit voor onderzoek. Daar doen wij ook aan. Maar uit onderzoek valt niet te halen wat de klant graag wil, je moet eerst ergens mee komen om te weten of de klant het wel of niet wil hebben. We kunnen nu met hulp van OCW iets opzetten voor de branche. Maar het is straks een probleem dat niemand het kent. Het zal nog een gigantische opgave worden om er bekendheid aan te geven. Hoe doen we dat? Die vraag zie ik op me afkomen. Ik vertaal dat dan soepel in: er is van de

branche € 0,22, € 0,50 of € 1 per inwoner nodig. Maar dan wil men weten: wat krijg ik er voor?"

Joep van Dijk vond dat het òf uit verschuiving binnen de bibliotheekbegrotingen moet komen òf uit goedkoper maken van productieprocessen. **Wilfried Hoffman** (projectcoördinator infrastructuur) stemde met dat laatste volmondig in. "Precies, we bekijken wat er in bibliotheken goedkoper kan."

Peter van Eijk zei nog steeds te geloven in de *Agenda voor de toekomst* van de VOB. Daar staat in dat er zo'n € 50 tot € 55 miljoen nodig is (zo'n 10% van de totale publieke middelen voor het openbare bibliotheekwerk). Maar € 1 per inwoner is nog maar € 16 miljoen. Peter vergeleek Bibliotheek.nl met www.omroep.nl. "Daar staan ook advertenties op." En dus: eigen inkomsten.

Kerdoelen

Henriëtte de Kok (Bibliotheek Midden-Brabant) wilde over de subsidieregeling weten hoe kort of uitgebreid de aanvragen moeten zijn en of er ook aangegeven kan worden naar welke onderwerpen de voorkeur uitgaat.

Peter van Eijk wees op de kerndoelen uit de *Agenda voor de toekomst* (Inspelen op veranderende behoefte, verbetering aanbod en service en verbetering infrastructuur en beschikbaarheid) en zei dat het een aantal jaren zal duren om ze te bereiken. "Mijn gevoel voor urgentie zegt dan: leg ideeën op tafel die het beste bijdragen aan die kerndoelen. De evaluatie van de bestaande producten en diensten is geen fopspeen, het zou mooi zijn als er 15 goede ideeën op tafel liggen die leiden tot de kerndoelen. Een voorbeeld is de ROC-pilot uit Zwolle (*Biebsearch*). Daar zal zeker een aanvraag van komen." Waarop Hans van Velzen reageerde zoals in de aanhef vermeld staat: als het ook voor hem maar een goed, bruikbaar effect heeft.

Pilot met ROC's

Christine Kempkes (Amstelland Bibliotheken) vroeg, verder sprekend over de ROC's, of het dan geen goed idee is als pilot een paar andere gebieden met ROC's te nemen. Je brengt dan meteen de noodzakelijke communicatie op gang. Wilfried Hoffman bepleitte wel een centrale regie. Peter toonde zich blij met de reacties van Van Velzen en Kempkes en zei hier ook met **Chris Wiersma** (Bibliotheek Almere) over te spreken. Hij zei verder de PSO's gevraagd te hebben om

trainingen, want er is nog heel wat kennis en kunde voor nodig om deze markt te benaderen. Joep van Dijk zei dat de Brabantse bibliotheken samen de ROC's in Brabant willen benaderen. Henriëtte de Kok vond wel een punt van zorg dat er ook een goede inhoud komt en niet alleen de buitenkant goed is. Christine meldde dat ROC's hun content vooral van Kennisnet halen. Peter zei dat de kracht van de Zwolse aanpak is dat er een set van mogelijkheden wordt geboden.

Balans digitaal/fysiek

Henriëtte vond dat er een goede balans moet blijven tussen de digitale en de fysieke bibliotheek. Er zal goed nagegaan moeten worden wat de consequenties van de digitale bibliotheek voor de fysieke bibliotheek zijn. Wilfried zei dat er veel besparingen mogelijk zijn en dat de digitale bibliotheek ook meer traffic voor de fysieke bibliotheek zal genereren.

Joep vond dat het hoog tijd wordt dat de bibliotheken *e-books* gaan uitlenen. Michiel Laan zei dat het met dit soort dingen altijd lastig is. Je moet niet te vroeg zijn en ook niet te laat. Nu Bol.com het oppakt, is dat wel een signaal dat de bibliotheek niet te lang meer moet wachten.

Mogelijkheden besparingen

Verder sprekend over besparingen, zei Wilfried Hoffman dat er twee grote mogelijkheden zijn: toegaan naar één bibliotheekstelsel en een rationeel collectiebeleid. Er is nu niet één systeem, maar hij is bezig met het laten maken van generieke koppelingen die met alle bestaande bibliotheeksystemen tegelijk kunnen praten.

Wat collectiebeleid betreft, zei Joep niet te geloven in een model met ergens een centraal magazijn. De collectie moet dicht bij de klanten zitten. Henriëtte wees op het bestaan van de WSF-bibliotheken, met hun HBO-plus-collecties. De vraag rees echter wel of de gezamenlijke bibliotheken voor de *long tail* een bewaarbeleid hebben. Michiel Laan zei niet op voorhand te weten of we wel of niet een nieuwe LBC nodig hebben. Hij vertelde dat hij drie opdrachten voor zijn programma-lijn heeft uitgezet (zie meteen na dit artikel, *Onderzoeken collectiebeleid* *).

Rendement collecties

Discussie ontstond er over het begrip rendement: wanneer is een boek rendabel?

Moet het dan meer dan 1 x per jaar worden uitgeleend, 1 x per vijf jaar of 1 x per tien jaar? En wie bewaart datgene wat niet vaak meer geleend wordt, maar nog waarde houdt?

Aansluiting op datawarehouse

Wilfried herhaalde dat veel van de opdrachten op het gebied van zijn programmatisch (infrastructuur) vooronderzoeken betreffen. Hij is bezig met een *datawarehouse* en een landelijk CRM-systeem (CRM = *Customer Relationship Management*). De bestaande systemen, zoals bijvoorbeeld Bicat, VUBIS, Concerto maar ook dat van Dok Delft (ook al betreft het maar één bibliotheek), kunnen door middel van koppelvlakken worden aangesloten op dat datawarehouse. In de bijeenkomst van de Projectgroep op 21 september zal er een presentatie worden gehouden. Nu nog is voor alle systemen, of er nou één bibliotheek of vele bibliotheken gebruik van maken, een koppeling nodig. Maar hoe meer standaardisatie er komt, hoe makkelijker het zal gaan.

OCLC, Aquabrowser, NBD/Biblion

Opnieuw werd gesproken over OCLC (met *Worldcat*), de Aquabrowser en de NBD-plannen voor een centrale catalogus. Hans van Velzen vond dat je wel een link naar Worldcat moet hebben, maar dat het de vraag is of het de basis voor alles moet zijn. Henriëtte de Kok stelde vast dat we als bibliotheken op meerdere plekken voor hetzelfde betalen en dat onderzocht moet worden hoe we daar van af kunnen komen. Ook zei zij dat voor 80% van de gebruikers een centrale catalogus met NBD-titels wel voldoende is, maar dat je als bibliotheek meer wilt bieden (de long tail) en daar is Worldcat goed voor. Hans herhaalde dat de discussie is of Worldcat de basis is of dat je er alleen een link naar legt. Volgens Wilfried werkt het echter niet zo, maar moet je de catalogus *uploaden* naar Worldcat-niveau, als je dat wilt hebben. En voor zichtbaarheid van bibliotheektitels op *Google* heb je Worldcat nodig.

Jan Klerk vertelde dat de Stadsbibliotheek Haarlem onderzoekt of de hele collectieaanschaf niet kan worden uitbesteed.

NBD-recensies bij Bol.com

Sprekend over de NBD zei Peter van Eijk dat de NBD-recensies o.a. te zien zijn bij

Bol.com, terwijl het toch om gegevens van "ons branchebedrijf" gaat. Hoe gaat de branche hier zelf mee om? Hans zei dat Bol.com niet weg te denken is, maar dat het zinvol is een link van die recensies naar de bibliotheek te maken.

Michiel vertelde dat er gesproken zal worden met NBD/Biblion. Hij vertelde ook dat de Aquabrowser onderdeel uitmaakt van de evaluatie van alle bestaande digitale producten en diensten.

Halen we 1 januari?

Hans van Velzen wilde nog weten hoe de algemene voortgang is. Halen we 1 januari 2010? De officiële reactie vanuit de Projectgroep was dat 1 januari nog steeds gehanteerd wordt als deadline.

Officieus klinken er echter, zeker ten aanzien van de ontvlechting en de herplaatsing van al het VOB-personeel, steeds meer twijfels door over de datum 1 januari 2010.

Volgende data

- 21 september, 14.00 uur, OBA. Bijeenkomst Projectgroep verduidelijking en toelichting "digitale bibliotheek".
- 25 september, OBA. Derde bijeenkomst kritische vrienden en Projectgroep.
- 15 oktober, 10.00 uur, Hogeschool Domstad, Extra ledenvergadering VOB.
- 30 oktober, OBA. Vierde bijeenkomst kritische vrienden en Projectgroep.

*) **Onderzoeken collectiebeleid:**

1. Onderzoek naar markt voor Collectie Nederland onder huidige en potentiële gebruikers openbare bibliotheek. *Omschrijving:* Algemeen wordt onderkend dat de bibliotheekgebruiker makkelijker toegang moet kunnen krijgen tot de collectieonderdelen buiten de eigen lokale bibliotheek. Hoe groot is die behoefte echter en op welke collectieonderdelen richt deze zich met name? Wat is de gebruiker eventueel bereid hiervoor te betalen? *Eindresultaat:* Een analyse waaruit duidelijk blijkt wat de behoefte van de huidige en potentiële bibliotheekgebruiker is aan collectiematerialen buiten de eigen lokale collectie. Vertrekpunt is de gezamenlijke (fysieke) collectie van de openbare bibliotheken, samen met die van de Koninklijke Bibliotheek en Universiteitsbibliotheken.

2. Onderzoek gezamenlijke kosten en effectiviteit bibliotheken m.b.t. aanschaf, afschrijvingen en distributie van materialen. *Omschrijving:* Om aan de (potentiële) gebruiker een breder aanbod te kunnen bieden, waarvoor de wachttijd substantieel vermindert, dient eerst duidelijk te worden wat per jaar wordt aangeschaft door bibliotheken, wat wordt afgeschreven, hoe de distributie van het IBL is geregeld, wat de kosten zijn die hiermee zijn gemoeid en door wie deze worden gedragen. *Eindresultaat:* Inzicht in de kosten en omvang van het huidige collectiebeleid van bibliotheken en distributie van bibliotheekmaterialen.
3. Uitwerken functioneel ontwerp landelijk businessmodel aanschaf en distributie Collectie Nederland. *Omschrijving:* Op basis van uitkomst uit onderzoek onder 1 en 2 wordt een businessmodel uitgewerkt door een logistiek expert, die daartoe afstemt met partijen uit het veld (PSO's, WSF, basisbibliotheken in kleine gemeenten) en daarbuiten.

Opinie

Denkoefening: met één BB Nederland veel te besparen

Wim Keizer

Denkoefening (*out-of-the-box*): Stel dat er één *Basisbibliotheek Nederland* is, hoeveel kosten kunnen we dan besparen? Geld dat we vervolgens kunnen inzetten op echte informatiepolitieke vernieuwing.

Eén automatiseringssysteem

We zouden één bibliotheekautomatiseringssysteem hebben, bestaande uit losse modules van verschillende ICT-bedrijven. Gewoon de beste module per functie. Geen verschillende geïntegreerde systemen met monopolieposities en [vendor lock-ins](#). Zou miljoenen kunnen besparen op alle kosten die we nu versnipperd maken aan ontwikkeling van die verschillende systemen, houtje-touwtje-koppelingen en schillen.

Eén collectiebeleid

We zouden één centraal collectiebeleid hebben, waarbij we uiteraard, zoals de Wet op het Openbare Bibliotheekwerk het voorschreef, een pluriforme collectie zouden

hebben die "representatief is voor het culturele veld". De veel gevraagde materialen (de *fast movers*) zouden we in elke vestiging hebben, de *medium movers* op slechts twaalf plekken en de *slow movers* in een Centraal Bibliotheekhuis, middenin het land. Aangezien 70% van de gebruikers in de lokale vestigingen nooit in de catalogus kijkt, zouden we voor de fast movers een simpel lokaal uitleensysteem kunnen hebben en alleen voor de medium en slow movers een aangekleed, centraal catalogussysteem voor het IBL. Zou miljoenen besparen. Verder zouden we één landelijke bibliotheekpas hebben, die overal kortingen biedt op toegang tot culturele instellingen.

Eén transportbedrijf

Het gezamenlijke openbare bibliotheekwerk laat voor het vervoer van bibliotheekmaterialen, voornamelijk via de PSO's, een aantal vrachtauto's over de wegen rijden dat vergeleken kan worden met een middelgroot transportbedrijf. Stel dat dit werkelijk één transportbedrijf was, dan zou er op transportkosten bespaard kunnen worden, door logische routes, niet leeg heen- of leeg terugrijden, afspraken met vrachtwagenfabrikanten en brandstofleveranciers.

Bottleneck

Maar ja, het bibliotheekwerk is *gedecentraliseerd*. De basisbibliotheken zijn *autonoom*. De *bottleneck*, **Josje Calff**, Regiegroep, is niet de provinciale laag (hoewel die laag veel meer aan het geheel kan bijdragen als provincies hun eigen hobbyisten weten te onderdrukken en de PSO's zich, met steun van hun provincie, overal net zo netwerkbevorderend zouden opstellen als bijvoorbeeld in Overijssel en Noord-Brabant het geval is), de bottleneck is het BB-niveau. Daar zitten directeuren die als ware kruideniers hechten aan hun eigen tariefensysteempjes, uitleenregeltjes, ICT-systeempjes en logootjes. Hun eigen doelgroepen, hun eigen accenten in hun eigen cultuur- en/of informatiebeleid. En die als de dood zijn dat er subsidiegeld van hun gemeente terecht komt in andere gemeenten. In vrijwillige franchiseformules hebben ze geen trek. En vaak (of: soms?) kunnen die directeuren het ook niet (helemaal) helpen, willen ze wel anders, maar worden ze gedwongen door hun lokale ambtenaren en lokale wethouders. En door het feit dat de ene gemeente nog geen € 15 per inwoner bijdraagt aan het

openbare bibliotheekwerk en de andere gemeente € 45 per inwoner geeft.

Eén digitale bibliotheek

In opdracht van OCW werkt de Projectgroep Bibliotheekinnovatie aan *de digitale bibliotheek*. De Digitale Bibliotheek is niet hetzelfde als de Basisbibliotheek Nederland. Maar...de digitale bibliotheek, wil die goed kunnen functioneren, zal wel heel veel impact hebben op het versnipperde landschap van fysieke bibliotheken...De voorboden dienen zich bovenregionaal al aan, zoals de herpositionering van de PSO's. Landelijke opsplitsing kan leiden tot interprovinciale samenwerkingsvormen.

Kerstboom en kerstballen

De Projectgroep werkt aan een "Funda voor de openbare bibliotheken", een centrale catalogus met centrale zoek-, bestel- en bezorgmogelijkheden, "de kerstboom met kluit". En daarnaast aan digitale diensten en producten, "de kerstballen". En verder ook aan "innovatie van het collectiebeleid", waarvan de opdrachtbeschrijvingen al laten zien welke denkrichtingen er zijn. Overigens kan de logistiek er in de toekomst heel anders uit gaan zien. Zie aan eind van dit artikel: *Nog tussenschakels nodig? **

Impact op de branche

In de vorige Nieuwsbrief wierp ik de vraag op: *Welke impact heeft die kerstboom met kluit op de hele branche?* Die vraag blijft onverminderd actueel en die vraag zal door de Projectgroep beantwoord moeten worden. De Projectgroep is bezig met ICT-problemen, organisatorische, financiële en logistieke vraagstukken. Maar de Projectgroep heeft vooral een groot communicatievraagstuk: ingewikkelde problemen helder uitleggen en vertellen wat de gevolgen van haar door OCW bekostigde daden zijn. Nu we een voorlichtingsochtend bij OCW, weer een bijeenkomst van kritische vrienden en andere tussentijdse geluiden vanuit de Projectgroep verder zijn, blijkt dat de Projectgroep duidelijk de in mijn denkoefening beschreven besparingsmogelijkheden op het oog heeft. Zij denkt (gekoppeld aan die besparingen) nog steeds aan een flinke financiële bijdrage van de branche zelf: € 0,22 per inwoner → € 0,50 per inwoner → € 1 per inwoner (dat is € 16 miljoen). Want alleen iets maken is niet genoeg. Het moet ook bekend worden gemaakt. De *Agenda*

voor de toekomst noemde € 50 tot € 55 miljoen. Het [Ape-rapport](#) kwam in 2007 op € 111 miljoen extra (op basis van een doorrekening van kosten invoering Richtlijnen basisbibliotheken).

De bibliotheken dragen thans centraal voor € 1,5 miljoen aan VOB- en WOB-contributies bij en voor € 3,6 miljoen (€ 0,22 per inwoner) aan Bibliotheek.nl (voornamelijk voor digitale content). Samen dus € 5,1 miljoen. OCW zal na 2012, maar veel waarschijnlijker al na 2010, slechts € 5,6 miljoen aan besteltakengeld bijdragen. $5,1 + 5,6 = 10,7$. En dan heb ik het niet alleen over de digitale bibliotheek. Waar komen de tientallen miljoenen die er nog meer nodig zijn vandaan?

Presentatie 21 september

Op 21 september wil de Projectgroep de stand van zaken presenteren. Het is duidelijk dat de Projectgroep probeert op een gefaseerde wijze in de richting van de in mijn denkoefening beschreven toestand te gaan. Maar hoe zien die fases eruit, dat is de hamvraag.

Hoeveel exploitatielasten zitten er straks vast aan die kerstboom met kluit en hoeveel reële besparingsmogelijkheden? Welke kerstballen (luchtballonnen?) zijn facultatief en welke zijn onverbreekelijk verbonden aan de kerstboom en aan elkaar? Ook hier: welke exploitatielasten en welke besparingsmogelijkheden? Krijgen we een aanpak waarbij de kosten die er gemaakt moeten worden van fase tot fase gelijk al gecompenseerd worden door de besparingen? Dat zou ideaal zijn, maar de wereld is zelden ideaal. Zijn er meteen al zulke grote besparingen mogelijk dat we tijdelijk geld over houden? Lijkt erg onwaarschijnlijk. Krijgen we een situatie waarbij er eerst voor een aantal fasen veel kosten gemaakt moeten worden om pas in latere fasen die kosten terug te kunnen verdienen? Dat lijkt een waarschijnlijker scenario. Gaan basisbibliotheken of gemeenten die tijdelijke extra kosten betalen? Of wijzen ze via de VNG (weer) op OCW? Komt er een concreet verhaal waarover de meerderheid van de branche, van Vellinga tot en met Van Velzen, spontaan *hoera* gaat roepen?

Bristol Brabazon?

Op 21 september krijgen we, hoop ik, meer helderheid over de inhoudelijke, fasegewijze aanpak en de kosten, alsmede besparingen, die daarmee per fase *op welke precieze plekken* gepaard gaan. Laten we hopen dat het geen Betuwelijn, hogesnelheidslijn of

Noord-Zuid-lijn wordt. Of een *Bristol Brabazon*. De [Bristol Brabazon](#) was een in 1949 door de Britse vliegtuigbouwer Bristol gebouwd toestel met de omvang van een Jumbojet, voorzien van acht zuigermotoren, om honderd passagiers uiterst comfortabel over de oceanen te vervoeren. Er is er maar één van gebouwd en het heeft echt gevlogen. Technisch niets mee mis. Zie: <http://www.youtube.com/watch?v=miRV-SgYx7Q>. Er was één probleem: het toestel was niet te exploiteren. Pas twintig jaar later lukte het wel met de Boeing 747, niet met honderd maar met vijfhonderd passagiers, veel minder comfortabel, maar wel exploitbaar.

***) Nog tussenschakels nodig?**

Het nieuws dat Bol.com nieuwe *e-readers* van Sony aanbiedt met, uiteraard, *e-books* zelf, verleidde velen tot bespiegelingen over de (nabije) toekomst. Hebben we het "Funda voor de bibliotheken" (centrale catalogus met zoek-, bestel en bezorgmogelijkheden) straks nog wel nodig, of kunnen we vele schakels overslaan en verkoopt de auteur straks gewoon rechtstreeks zijn boeken aan de geïnteresseerde lezer? Schrijver **Marcel Möring** dreigt er in de *Boekenbijlage van NRC Handelsblad* van 4 september al vast mee, onder de kop *En nu de barricaden op*. Evenals **Jeroen Brouwers** deed in zijn vloekschrift *Sisyphus' bakens* (zie ook Nieuwsbrief van mei 2009), wijst Marcel Möring op het feit dat de schrijver, "die zich aan de onderkant van de literaire voedselketen bevindt", niet alleen het kleinste stukje van de koek krijgt, maar er ook in andere opzichten het slechtst af is: geen CAO-inkomen, vakantiegeld en pensioen, zoals personeelsleden van uitgeverijen en boekhandels (en bibliotheken, kunnen we daar aan toevoegen).

Overslaan

Hoe komt de schrijver aan een groter stuk van de koek? Het antwoord is bij elektronische boeken evident: sla al die schakels die nu nog tussen schrijver en lezer zitten gewoon over. Marcel Möring: "Als de nood aan de man komt, zouden schrijvers natuurlijk zelf de elektronische versie van hun boeken kunnen verkopen. Niets is makkelijker dan dat. Ik heb het geprobeerd. In een middag tijd had ik mijn gehele oeuvre opge maakt, in een formaat gegoten dat de meeste readers wel kunnen lezen en van beveiliging voorzien. Kosten: verwaarloosbaar. Investering: miniem. Ik ga het voorlopig niet doen,

mijn werk zo verkopen, ik hecht aan de kritische blik van de redactie en de goede zorg van een uitgever, maar als de boekhandel werkelijk 60 procent van mijn elektronische uitgaven in de zak wil steken dan zal ik er nog eens ernstig over nadenken. Bij wijze van demonstratie heb ik het korte verhaal waarvoor ik in 2000 de Aga Khan Prize kreeg als e-book op mijn site gezet." Het verhaal, *East Bergholt*, is gratis te downloaden van www.marcelmoring.com.

Leenrecht rechtstreeks?

Zouden Marcel Möring en andere schrijvers hun elektronische boeken tegen rechtstreekse betaling van *leenrecht* aan bibliotheken ter beschikking willen stellen, om ze voor een beperkte periode te kunnen laten uitlenen aan het publiek?

N-Brabant: PSO voor èn van PDO DOBB en Cubiss slaan handen verregaand ineen

Het PDO van Noord-Brabant, het Directie-overleg Brabantse Bibliotheken (DOBB), en de PSO, Cubiss, hebben in verregaande mate de handen ineen geslagen. Daarmee geven ze samen gestalte aan het Noord-Brabantse bibliotheeknetwerk.

Belangrijkste punten zijn:

- De Noord-Brabantse bibliotheken, verenigd in DOBB (ook wel Vereniging van Brabantse Bibliotheken, VBB, genoemd), hebben een aantal doelen gesteld die ze gezamenlijk willen bereiken;
- Voor die gezamenlijke doelen is een commissiestructuur in het leven geroepen, waarbij elke commissie een bepaald onderwerp voor haar rekening neemt;
- Cubiss stelt zich op als het uitvoerende apparaat van het DOBB en zet de provinciale subsidie in samenspraak met DOBB in voor de doelen van de Brabantse bibliotheken;
- In de Raad van Toezicht van Cubiss komen leden namens het DOBB.

Cubiss en het Bibliotheekhuis Limburg hebben het plan te fuseren. Na de fusie kan er ook een vertegenwoordiging namens de Vereniging van Limburgse Bibliotheken (VLB) in de Raad van Toezicht.

Commissies die gevormd zijn betreffen:

- Commissie Digitale Bibliotheek (infrastructuur en diensten);
- Commissie Collectie, Lezen en Educatie;
- Commissie HRM en bedrijfsvoering;
- Commissie Marketing;
- Commissie Verbreding Bibliotheek.

Deze domeinverdeling sluit aan bij de landelijke thematisering en bij de werkprogramma's van Cubiss. Elke commissie bestaat uit maximaal 7 leden. Deze leden handelen in het belang van de gezamenlijke Brabantse bibliotheken, zonder last of ruggespraak. De commissies zijn belast met de beleidsvoorbereiding en uitvoering van besluiten die door het DOBB en het verenigingsbestuur zijn genomen en hebben daarnaast tot taak om de kennisuitwisseling in en rondom het Brabantse bibliotheeknetwerk te bevorderen.

Gemeenteraad

De rollen worden vergeleken met die van een gemeenteraad (DOBB), raadscommissies (DOBB-commissies) en presidium (bestuur). "Strikt formeel werken deze commissies onder mandaat van het bestuur. Het bestuur laat de inhoudelijke regie en woordvoering echter zo veel als mogelijk bij de commissie (voorzitter). In lijn met deze metafoer komt Cubiss (voor wat betreft de netwerktaken) de rol toe van professionele gemeentelijke organisatie."

Ambtelijk apparaat

Vergelijking met de gemeenteraad en het professionele ambtelijke apparaat wil zeggen: "Beiden kunnen niet zonder elkaar. De gemeentelijke ambtelijke organisatie is stuurloos zonder gelegitimeerde vertegenwoordiging van de uiteindelijke belanghebbenden (de burgers). Een gemeenteraad zonder professioneel ambtelijk apparaat verwordt tot een praatclub die niet verder komt. Niet noodzakelijk behoeven alle besluiten van de gemeenteraad door de gemeentelijke organisatie zelf te worden uitgevoerd. Soms kan de markt het beter."

DOBB opdrachtgever

Over Cubiss en DOBB wordt verder gezegd: "Cubiss wordt gefinancierd door de provincie Noord-Brabant voor de uitvoering van netwerktaken in het belang van de gezamenlijke Brabantse bibliotheken. Het is elementair voor betrokken partijen om te erkennen dat DOBB (Vereniging van Brabantse Bibliotheken) daarmee in materiële zin een positie als opdrachtgever heeft. Tegelijk past Cubiss

een rol als professionele opdrachtnemer, die vanuit zijn deskundigheid, zowel inhoudelijk als procesmatig, proactief probeert besluitvorming te bewerkstelligen opdat het Brabantse bibliotheeknetwerk vooruitgang boekt."

Programmaleiders en procesmanager

Cubiss stelt per domein een programmaleider aan. Deze treedt op als inhoudelijk secretaris van de desbetreffende commissie. DOBB stelt zelf een procesmanager aan, die tevens fungeert als ambtelijk secretaris voor DOBB, bestuur en commissies. "Een goede samenwerking tussen procesmanager en de programmaleiders is belangrijk. Hun rolverdeling valt weer het beste te schetsen aan de hand van de metafoer van de gemeente. De procesmanager lijkt op de rol van de gemeenteraadsgriffier; de rol van programmaleider heeft zowel iets weg van de functie van commissiegriffier als functie van sectorhoofd. De programmaleider kan ondersteund worden door projectleiders. Voor wat betreft de uitvoering van de netwerktaken leggen de programmaleiders en projectleiders hiërarchisch verantwoording af aan de directie van Cubiss; inhoudelijk aan de commissies."

Tot april heeft **Gert-Jan Schnepper** van *Corgwell Interim Management en Consultancy* gefungeerd als procesmanager. Per 1 april is aangenomen **Constance Schuller** van *JS Consultancy*.

Brief aan provincie

In een gezamenlijke brief hebben DOBB/VBB-bestuur en Cubiss het verhaal in juni voorgelegd aan de provincie Noord-Brabant. Daarin staat o.a.:

"De Brabantse bibliotheken hechten aan een stevige rol van de provincie, niet alleen in relatie tot de provinciaal werkende serviceorganisatie, maar ook in de richting van het netwerk als geheel en in de richting van de belangrijkste subsidiegevers, de gemeenten."

"Wij hechten er aan op te merken dat Cubiss niet als instituut naast het netwerk gezien wil worden, maar als een onderdeel van het netwerk. De Brabantse bibliotheken onderschrijven die positie."

"Bij de Brabantse bibliotheken is in hoge mate het besef aanwezig dat deze sterker als één organisatie moeten optreden. De huidige samenwerking (formeel binnen de Vereniging van Brabantse Bibliotheken) is

nog te vrijblijvend, ook al mag worden geconstateerd dat de recent ingevoerde commissiestructuur een zeer positieve impuls oplevert voor de samenwerking.”

“Cubiss wordt in de huidige vorm gezien als een hybride organisatie, dat wil zeggen er worden door Cubiss zowel publieke als private taken uitgevoerd. Wij willen bij dat onderscheid nadrukkelijk een kanttekening plaatsen, in die zin dat om te beginnen het publieke werk de basis van het bestaan van Cubiss vormt. Vervolgens is het zo dat het overgrote deel van de private opdrachten feitelijk ook opdrachten zijn in de publieke sfeer, echter gericht op dienstverlening van *individuele* leden van het netwerk.

Winstontwikkeling is daarbij geen doelstelling, de eventuele opbrengsten worden weer in het netwerk geïnvesteerd. In de bedrijfsvoering van Cubiss is (in administratieve zin) al consequent een onderscheid aangebracht tussen de taken waarvoor subsidie wordt verkregen en de taken waarvoor individuele opdrachten worden gegeven.”

De brief wijst er op dat de voorgenomen fusie tussen Cubiss en Bibliotheekhuis Limburg kansen biedt. “De PSO’s zullen zich naar onze mening primair als publieke partners en niet als concurrenten moeten opstellen.”

Raad van Toezicht

De brief schetst verder hoe het Brabants netwerk structureel en inhoudelijk versterkt kan worden. Gedacht wordt aan een Raad van Toezicht voor Cubiss die (na de fusie met Bibliotheekhuis Limburg) bestaat uit twee leden namens DOBB en één lid namens de Vereniging van Limburgse Bibliotheken (VLB), met een onafhankelijke voorzitter.

Meerjarenplan

Gewerkt wordt aan een meerjarig beleidsplan voor het Brabants bibliotheeknetwerk. DOBB en Cubiss zijn het er over eens, dat het, nu ze één geheel vormen, niet meer uitmaakt of de provinciale subsidie naar Cubiss of naar DOBB gaat. Uit oogpunt van het voorkomen van administratieve lasten wordt de voorkeur gegeven aan Cubiss. Het budget wordt aangewend in het duurzame belang van de Brabantse bibliotheken.

Doelen

Inhoudelijk willen DOBB en Cubiss de provinciale accenten – naast de bekende landelijke items als de digitale bibliotheek en leesbevordering – inzetten op:

1. Vergroten publieksbereik
2. Versterken cultureel aanbod
3. Brabantse identiteit
4. Brabant culturele hoofdstad

Onder 1 wordt o.a. genoemd stimuleren van thuisgebruik, een Brabantbreed eenduidig en laagdrempelig tarievenbeleid, toegang voor elke Brabantse burger in elke bibliotheek en een gezamenlijke ICT-backoffice. En: een Brabantbreed personeelsbeleid.

Het DOBB bespreekt 10 september de brief aan de provincie (verdere besluitvorming).

PSO’s willen gezamenlijke verantwoordelijkheid voor eenheid “Bibliotheek.nl”

De PSO’s hebben unaniem besloten om gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor “Bibliotheek.nl” op zich te nemen. Dat hebben zij geschreven in een brief van 13 augustus aan het VOB-bestuur, met kopie aan OCW, de Projectgroep Bibliotheek-innovatie en de Ondernemingsraad van de VOB.

Werkeenheid

Ze schreven dat ze zich hebben beraden op de boedelscheiding, het feit dat zich binnen de huidige, nog ongesplitste VOB een werkeenheid bevindt die aangeduid wordt als “Bibliotheek.nl” (functionerend met personeelsleden die bij de VOB in dienst zijn en financiële middelen waar de VOB over kan beschikken) en het feit dat bij de Regiegroep/Projectgroep Bibliotheekinnovatie het inzicht is gerezen dat het zinvol en/of noodzakelijk is naast het Sectorinstituut en de Brancheorganisatie een beheerseenheid “Bibliotheek.nl” op te richten, zelfstandig of als onderdeel van één of meer reeds bestaande organisaties.

Lastig onderdeel opgelost

De brief zegt: “De gezamenlijke PSO’s hebben kennis genomen van de brief die de Rijnbrink Groep en ProBiblio u 23 juni 2009 over Bibliotheek.nl geschreven hebben. Zij ondersteunen unaniem de inhoud van deze brief. Zij zijn van mening dat deze brief nog aan kracht wint door de nadrukkelijk uitgesproken intentie van alle PSO’s zich gezamenlijk verantwoordelijk te maken voor een

beheerseenheid "Bibliotheek.nl", in een nader uit te werken vorm. Zij zijn ook van mening dat een lastig onderdeel van de ontvlechting en boedelscheiding hiermee adequaat opgelost zal worden. De PSO's streven naar een situatie waarin de inzet van de provinciale subsidies voor het openbare bibliotheekwerk zo veel mogelijk wordt gecoördineerd met de inzet van OCW en de bijdrage die de basisbibliotheken leveren aan landelijke diensten en producten op het gebied van "de digitale bibliotheek". Zij zijn van mening dat het zinvol is als het door OCW, IPO en VNG overeen te komen Bibliotheekcharter hier afspraken over bevat.

De PSO's beseffen dat de begrippen "Bibliotheek.nl" en "de digitale bibliotheek" naast en door elkaar gebruikt worden. Het is de mening van de gezamenlijke PSO's dat de nu door de projectgroep ontwikkelde visie betreffende de digitale bibliotheek de basis moet worden van Bibliotheek.nl en dat daarnaast de elementen uit het huidige Bibliotheek.nl die de branche wil behouden, daarin een plek moeten krijgen.

Het aanbod van de PSO's betreft dan ook overname van alle bestaande rechten en plichten van de VOB m.b.t. de VOB-medewerkers die momenteel werkzaam zijn ten behoeve van Bibliotheek.nl en garantie op behoud van werkgelegenheid voor deze medewerkers.

Daarnaast zullen de gezamenlijke PSO's zich naar beste kunnen inspannen voor de ontwikkeling en exploitatie van producten en diensten op het gebied van "de digitale bibliotheek", in goed overleg met de overheden en organisaties die (mede)verantwoordelijk zijn voor de subsidiëring en financiering van deze producten en diensten.

Bij de verdere ontwikkeling en exploitatie van Bibliotheek.nl willen de gezamenlijke PSO's nadrukkelijk ook samenwerking met anderen in de branche (bijv. NBD/Biblion) zoeken." Tot zover de brief.

Overleg

VOB, Projectgroep Bibliotheekinnovatie (met kwartiermaker Sectorinstituut Bart Drenth), NDB/Biblion en de PSO's overleggen over het PSO-aanbod. "Bibliotheek.nl" is een begrip met meerdere betekenissen en kent ook meerdere (potentiële) "eigenaren". Het gaat om wat er nu is (aan mensen, middelen en producten/diensten), maar ook om wat "de digitale bibliotheek" (kerstboom, kerstballen) in de toekomst zal of kan worden.

In drie provincies gelijke tarieven en voorwaarden

De *Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken* (SUB) hebben ingaand 1 juli 2009 voor de Utrechtse bibliotheken gelijke tarieven en gelijke gebruikersvoorwaarden vastgesteld. Bibliotheekmaterialen kunnen overal in de provincie worden gehaald en teruggebracht. (Er zijn echter twee bibliotheken die niet meedoen: die van Veenendaal en Nieuwegein).

Voor jeugd en jongeren tot en met 17 jaar is het abonnement gratis. Voor volwassenen is een "klein abonnement" van € 24 per jaar (met beperkingen) en een "standaard abonnement" van € 40 per jaar (met uiteraard veel meer mogelijkheden).

Zeeland en Drenthe

Er waren al twee provincies waarin de bibliotheken eerder dan in Utrecht gelijke tarieven en gebruikersvoorwaarden hadden vastgesteld (met de afspraak dat materialen overal gehaald en teruggebracht mogen worden): **Zeeland** (sinds 2004) en **Drenthe** (sinds 1 januari 2009).

In de rest van de provincies is men bezig met voorbereidingen of denkt men er nog niet serieus over na.

In **Groningen** (waar Biblionet Groningen de centrale werkgever voor alle bibliotheken is) zijn de uitleenvoorwaarden en de kleine tarieven overal hetzelfde, kan men ook overal halen en terugbrengen, maar gelden nog niet overal dezelfde abonnementsgelden. De bedoeling is dat dit in 2011 wel het geval is.

In **Friesland** zijn geen gelijke tarieven en gebruikersvoorwaarden, maar mogen leners wel overal halen en terugbrengen (met uitzondering van Bibliotheek Smallingerland – hoofdkern Drachten – die een ander automatiseringssysteem heeft dan de rest van de Friese bibliotheken).

De *Samenwerkende Gelderse Bibliotheken* (SGB) streven er naar per 1-1-2011 gelijke tarieven en voorwaarden te hebben, het Directieoverleg Brabantse Bibliotheken (DOBB) denkt aan 2012.

In **Noord- en Zuid-Holland** hebben de dagelijks besturen van *SOOB NH* en *BOZH* besloten er nog niet aan te beginnen, maar eerst eens te kijken wat er eventueel binnen regio's mogelijk is

In **Overijssel, Flevoland en Limburg** zit men ook nog in het stadium van onderzoek.

Cijfers en opinie **Afschaffen maximumbedrag contributies levert weinig op**

Wim Keizer

Naar aanleiding van het idee geen maximumbedragen voor de contributies van de nieuwe brancheorganisatie meer te hanteren, heb ik even uitgerekend wat dat ongeveer zou opleveren.

Er zijn thans zes bibliotheekorganisaties die in het huidige VOB-systeem net op de maximumgrens of erboven zitten: Bibliotheek Midden-Brabant (280.000 inwoners), Bibliotheek Utrecht (300.000), Bibliotheek Den Haag (475.000), Bibliotheek Rotterdam (een kleine 600.000), Biblionet Groningen (ook een kleine 600.000) en OBA (780.000).

De VOB-contributie bedraagt thans € 49,10 per 1000 inwoners en de opcenten zijn € 16,90 per 1000 inwoners. De maxima zijn € 13.750 respectievelijk 4.870.

De OBA betaalt nu aan de VOB: $13.750 + 4.870 = € 18.620$.

Zonder maximum zou dat zijn: $780 \times 49,10 = 38.298$ plus $780 \times 16,90 = 13.182$, samen 51.480.

Verschil: 51.480 minus 18.620 is: **32.860**.

Rotterdam en Groningen: nu elk 18.620.

Zonder maximum: $600 \times 49,10 = 29.460$ plus $600 \times 16,90 = 10.140$, samen 39.780

Verschil: 39.780 minus 18.620 is: **21.160**.

Den Haag: nu 18.620.

Zonder maximum: $475 \times 49,10 = 23.323$ plus $475 \times 16,90 = 8.028$, samen 31.351

Verschil: 31.351 minus 18.620 is **12.731**.

Utrecht: nu 18.620.

Zonder maximum: $300 \times 49,10 = 14.730$ plus $300 \times 16,90 = 5.070$, samen 19.800

Verschil: 19.800 minus 18.620 is **1.180**.

Midden-Brabant: nu 18.620. Blijft hetzelfde.

Totale meeropbrengst van G4-bibliotheken + Biblionet Groningen: $32.860 + 21.160 + 21.160 + 12.731 + 1.180 = \text{ca. } € 89.000$.

Daar winnen wij de oorlog niet mee.

Anders dan bedrag per inwoner?

Los van wel of geen maximumbedrag, blijft natuurlijk de vraag of een bedrag op basis van inwonertal wel rechtvaardig is, gezien de grote verschillen in gemeentelijke subsidiebedragen per inwoner. De VOB hanteert een vaste voet en een bedrag op basis van formatieplaatsen.

Vier systemen

Vier systemen zijn zo al denkbaar:

- op basis inwonertal;
- op basis formatieplaatsen;
- op basis van een percentage van de begroting (dus inclusief eigen inkomsten).
- op basis van een percentage van de gemeentelijke subsidie.

In alle gevallen kan er ook nog een vaste voet worden gehanteerd. Op 15 oktober, tijdens de extra ledenvergadering van de VOB, zullen we horen waar het VOB-bestuur, in samenspraak met de kwartiermaker, mee komt. Alle systemen hebben zo hun voor- en nadelen en zullen discussie oproepen. Voordeel van inwonertallen is overigens wel dat ze voor de brancheorganisatie objectief meetbaar zijn.

Colofon

De Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk is een uitgave van de volgende 9 organisaties: Biblionet Drenthe, Biblioservice Gelderland, Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken (SFB), BibliotheekService Centrum Utrecht (BiSC), ProBiblio (Noord- en Zuid-Holland), Zeeuwse Bibliotheek, Cubiss (Noord-Brabant), Bibliotheekhuis Limburg en Vereniging Netwerk van Directeuren (NvD)

De relatie tussen deze 9 organisaties en de redacteur is geregeld in een redactiestatuut.

De Nieuwsbrieven zijn digitaal ontsloten op de website van de Vereniging Netwerk van Directeuren, www.directeuren.net.

Feiten en opinies

"Comment is free, but facts are sacred".

De feiten zijn de feiten. Die behoren zo correct mogelijk te worden weergegeven. Daar mag u de redacteur op aanspreken.

Opinies, van wie dan ook, zijn maar opinies, maar wel beter naarmate ze meer op feiten steunen of althans niet met de bekende feiten in tegenspraak zijn.

Opinies mag u aanvechten. Graag zelfs. De bibliotheekvernieuwing verdient meer discussie in het openbaar. Reacties worden geplaatst als voornaam, achternaam en (indien aanwezig) functie vermeld worden. Ze kunnen worden gemaild aan wkeizer@soobbozh.nl.